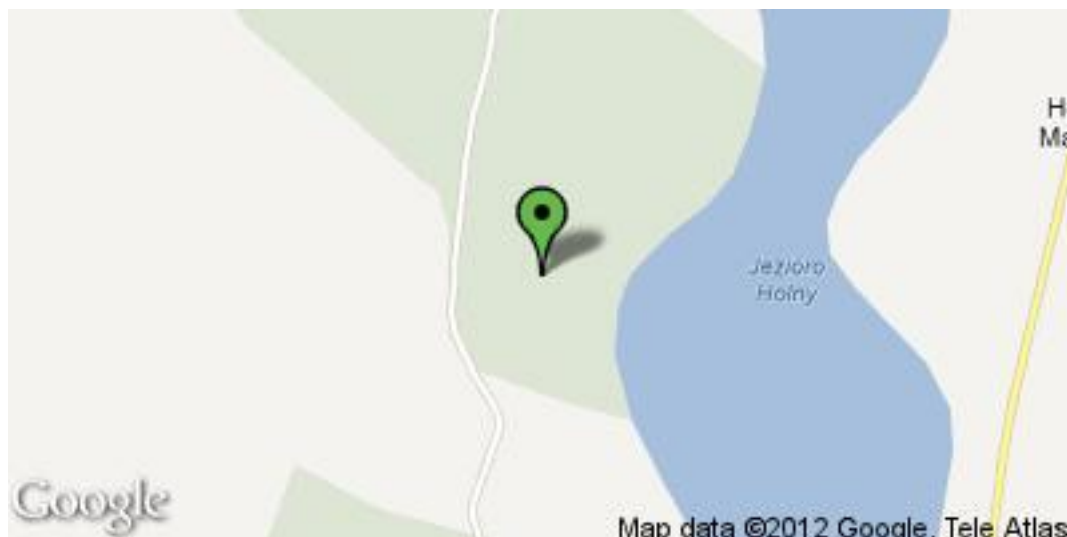

Zabytkowy zespół dworski

Współrzędne: Szerokość - 54.146476, Długość - 23.452206

Historia dworu

Najstarsze źródła o dobrach Krasnohrud (tak brzmiała pierwotna nazwa Krasnohrudy) pochodzą z drugiej połowy XVII wieku, kiedy stanowiły one część dóbr Sztabinki rodu Kopciów. Pierwszy pisany dokument z 1676 roku podaje, iż pierwszą właścicielką Krasnohrudy była Krystyna Konstancja z Giblów, córka Tomasza Gibla, mieszczanina wileńskiego, który nabył krasnohrudzki folwark około 1660 roku. Po niej dobra te dziedziczyły jej dzieci z obu mężów i jej drugi mąż Władysław Jerzy Kosiłło, wojski trocki. Kolejnym właścicielem dóbr byli ks. Dominikowi Podchocimskiemu, który zapisał je dominikanom sejneńskim. Od dominikanów odkupiła ją w roku 1676 przyrodnia siostra ks. Dominika Podchocimskiego, Joanna Helena z Kosiłłów, żona Kazimierza Piątkowskiego, podstolego starodubowskiego.

Kolejni właściciele dóbr Krasnohruda nie są znani. Można przypuszczać, że aż do drugiej połowy XVIII wieku zmieniali się często. Dopiero bowiem w 1785 roku Maciej Eysmont (1741-1805), gubernator szczeperski, a pod koniec życia stolnik grodzieński, gromadząc duże dobra pod Sejnam, nabył także dobra Krasnohruda z folwarkiem od rotmistrza grodzieńskiego, Siwickiego. Maciej Eysmont wielce zasłużył się w dziejach osadnictwa tych ziem, zakładając nowe miasta (m.in. Krasnopol) oraz wsie. Rezydencję swoją umieścił we dworze Krasnohrudzie.

Po śmierci Macieja Eysmonta Krasnohruda należała do jego trzech synów: po roku 1818 zaś do Wiktorii z Łuniewskich, wdowie po Ignacym Eysmoncie. Jej syn Ryszard był właścicielem Krasnohrudy jeszcze w 1851 roku.

Dwór- pensjonat w okresie międzywojennym.

Później właścicielami majątku stała się rodzina Kunatów. Z tego rodu wywodziła się matka Czesława Miłosza-Weronika. Po pierwszej wojnie światowej cioteczne siostry Weroniki (Gabriela Lipska i Janina Niementowska) prowadziły na dworze pensjonat. Krasnohruda jako miejsce letniskowe było bardzo popularne, o czym świadczy wpis w przewodniku "Pojezierze Augustowsko-Suwalskie" z 1937 roku. Informacja o niej zawiera interesujące szczegóły i warta jest cytowania w całości: *"2,5 km na wschód od jez. Gaładuś w pięknej pagórkowatej okolicy leży nad jez. Hołny majątek Krasnohruda, dawniej Eysmontów, potem Kunatów, obecnie p.p. W. Lipskich. Dwór drewniany, od frontu*

Zabytkowy zespół dworski

ganek na kolumnach, od ogrodu - przybudówka (alkierzyk) nadaje mu kształt litery L. Pochodzi z końca XVII w.

Wewnątrz jadalnia o belkowanym suficie. Portrety rodzinne pędzla L. Janowskiej z lat 1910-1912. Kolekcja książek ze zbiorów St. Kunata (koniec XVIII w.) oraz jego portret (sztych) ryt. W Paryżu 1832 r. Kolekcja sztychów królów polskich (ze zbioru Lessera). Sztych kardynała Jana Lipskiego (1690-1736), biskupa krakowskiego. W parku - jesiony i lipy 33-letnie.

We dworze pensjonat na 20 osób. Na pisemne zamówienie (poczta Sejny) wysyła się samochód do st. Augustów. Obok dworu 132 ha lasu (świerk, sosna). Na polu olbrzymi głaz granitowy. Zachodni brzeg jez. Hołny suchy i lesisty nadaje się do obozowania".

Okres międzywojenny był szczęśliwy nie tylko dla dworu ale i dla przyszłego noblisty, który jako uczeń gimnazjum, a potem student wileńskiego uniwersytetu, bywał tutaj częstym gościem. **Czesław Miłosz** przyjeżdżał tu na odpoczynek, przeżywał poważne romanse oraz pisał pierwsze wiersze. Rozkwitająca tu jego twórczość wierszami *Ptaki*, *Trzy zimy*, *Wieczorem wiatr* i inne, pozwoliła mu odnaleźć właściwą drogę w poezji i w przyszłości zaowocować wielkimi dziełami. W późniejszych utworach Miłosz, często wraca do motywów krasnogródzkich, podkreślając w ten sposób wyjątkowość tamtego miejsca i czasu.

Smutne czasy wojenno- powojenne i współczesne odrodzenie.

W czasie wojny, po aresztowaniu za działalność konspiracyjną i zesłaniu do obozu Władysława Lipskiego i jego syna Zygmunta, majątek Krasnogruda zostaje odebrany właścicielom i przechodzi pod zarząd niemiecki.

Po wojnie następuje parcelacja majątku (o ogólnej powierzchni 344,5 ha). Nierozparcelowaną część (154,5 ha) przejmuje państwo. Przez pewien czas użytkownikiem Krasnogrudy był Aleksander Czyrowski. Obecnie właścicielem majątku jest Okręgowy Zarząd Lasów Państwowych, użytkownikiem zaś - Nadleśnictwo Pomorze. We dworze mieszkają rodziny pracowników nadleśnictwa.

Aż do połowy naszego stulecia, z nieznacznymi elementami przebudowy z pierwszej połowy XIX wieku, dwór trwał niezmienny. Pozbawiony jednak w okresie powojennym opieki, ulegał stopniowej dewastacji. Krytyczne okazały się lata sześćdziesiąte; zawaliły się wówczas stropy i więźba dachowa, zniszczono podłogi i ściany. Systemem gospodarczym remontowano później dwór wielokrotnie, zmieniając jego formę architektoniczną i układ wnętrza. Przeszłość pamiętają jedynie piwnice i kamienne fundamenty.

Park dworski o charakterze krajobrazowym, choć zapewne założony wcześniej, pochodzi z połowy XIX wieku. Tworzą go pojedyncze drzewa wokół dworu i grupy drzew na terenie parkowym; najstarsze z nich - lipy, klony, jesiony i kasztanowce - 100-150-letnie. Od dworu do jeziora po stronie wschodniej prowadzi, tak jak w przeszłości, aleja lipowo-kasztanowa. Układ dróg parkowych nie istnieje, samosiew zniekształcił pierwotny układ zieleni, starodrzew uległ zniszczeniu. Zachowane jego okazy w południowej części parku dostojnie opierają się czasowi i ludziom.

Wola Czesława i Andrzeja Miłoszów oraz Janiny i Andrzeja Jurewiczów - ostatnich spadkobierców Krasnogrudy - jest stworzenie w krasnogródzkim dworze Ośrodka Małych Ojczyzn Europy Środkowowschodniej pod patronatem Ośrodka "Pogranicze - sztuk, kultur, narodów" i Fundacji "Pogranicze". Projekt ten doczekał się realizacji i 30 czerwca 2011 roku (dzień setnej rocznicy urodzin noblisty) nastąpiło uroczyste otwarcie **Międzynarodowego Centrum Dialogu**.

Informacje do tekstu pochodzą ze strony [Archipelag Pogranicza](#).

Aktualny stan dworu można zobaczyć na stronie [Archipelagu Pogranicza](#)

Zabytkowy zespół dworski

Zabytkowy zespół dworski:

- dwór, drewniany z XVII-XVIII, XIX/XX, nr rej.: 203 z 29.12.1964 oraz 448 z 24.06.1986
- park, XVIII-XX, nr rej.: 454 z 12.03.1986